

VAN ONDEROP

Opzoomeren in Rotterdam

SOCIALE
VERNIEUWING
ROTTERDAM

VOORWOORD

Steeds meer Rotterdammers begrijpen het: sociale vernieuwing werkt écht. Ze ervaren dat op het moment dat ze besluiten om de koppen bij elkaar te steken en zelf, gezamenlijk, problemen in hun woon- en leefomgeving aan te pakken.

Eigen initiatief wordt beloond! Doorzettingsvermogen wordt beloond! Het goede voorbeeld wordt beloond!

Je vraagt je soms af waarom het zoveel moeite kost om anderen ervan te overtuigen dat sociale vernieuwing keiharde noodzaak is. De kloof tussen overheid en burgers en tussen burgers onderling is onacceptabel groot geworden. De bedreigingen voor onze samenleving, voor de toekomst van onze kinderen, zijn levensgroot. Dat moet veranderen.

Samen veroorzaken we de problemen en samen zijn we verantwoordelijk voor het oplossen daarvan, of het nou om het milieu gaat, om criminaliteit, vandalisme, eenzaamheid, de overlast van hondepoe of werkloosheid. Elk individu moet z'n steentje bijdragen; moet z'n verantwoordelijkheid krijgen èn nemen.

Tegen deze achtergrond is sociale vernieuwing geen doel op zichzelf, maar een middel -een combinatie van gedrag, houding en mentaliteit- teneinde de hardnekkige sociale en maatschappelijke vraagstukken van deze tijd op te lossen.

Elke trend, elke nieuwe beweging kent zijn eigen pioniers. De bewoners van de Opzomerstraat zijn dat met name voor het 'nieuwe bewustzijn' in de wijken: het besef dat je zèlf de handen uit de mouwen moet steken om je buurt veiliger, schoner en leefbaarder te maken, hoe je de samenwerking met gemeentelijke diensten en politie kunt verbeteren en welzijnsworkers en ondernemers actief bij de wijk kunt betrekken.

Inmiddels zijn in meer dan vijftig straten in Rotterdam de bewoners op dezelfde enthousiaste, creatieve manier aan de slag gegaan.

Ik ben daar erg trots op. Het is een geweldige kans om anderen in de stad en in het land te laten zien wat je met een sociaal vernieuwende aanpak kunt bereiken.

We moeten dóórzetten: tegelijk van bovenaf en van onderop!

Pim Vermeulen
coördinerend wethouder Sociale Vernieuwing Rotterdam

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding	3
De zandbak	5
Buurtpreventie	9
Opzoomertips	11
De kweektuin	13
Opzoomertips	15
De schoonmaak	17
Opzoomertips	19
Flatbeheer	21
Opzoomertips	23
De speeltuin	25
Opzoomertips	27
Het voorbeeld	29
Opzoomertips	31
Colofon	32

Inleiding

In een groot aantal Rotterdamse straten hebben de bewoners en winkeliers zelf het initiatief genomen om de leefbaarheid van hun woonomgeving te vergroten.

Door het gemeentebestuur werd hier vorig jaar op ingespeeld door het instellen van de Opzoomerprijs. Met deze prijs wil het gemeentebestuur Rotterdammers uitdagen om zelf meer het voortouw te nemen bij het vergroten van de aantrekkelijkheid en sociale veiligheid van de buurt.

De naam van de prijs is ontleend aan de Opzoomerstraat in de wijk het Nieuwe Westen. Bewoners van deze straat voorzagen hun huizen van buitenverlichting, de inmiddels beroemde Opzoomerbolletjes, waardoor de veiligheid in de straat aanzienlijk toenam. Door regelmatig de straat te vegen en bloembakken aan te brengen, heeft de straat een schoner en vriendelijker aanzien gekregen. Door het gezamenlijk opzetten van deze activiteiten verbeterden de onderlinge contacten en daarmee ook het sociale leefklimaat in de hele Opzoomerbuurt. Er werd nauw samengewerkt met het opbouwwerk, de Wijkonderhoudsploeg (WOP) van Gemeentewerken, andere gemeentelijke diensten en de wijkpolitie.

Samen met het wijkproject 'Oudereren en sociale veiligheid' in het Nieuwe Westen ontving de Opzoomerbuurtgroep de Hein Roethofprijs 1990 (een door het maandblad SEC van het ministerie van Justitie ingestelde landelijke prijs in het kader van criminaliteit- en vandalismebestrijdende projecten).

Het 'Opzoomeren' kreeg, mede door de toekenning van de Hein Roethofprijs, veel uitstraling in Rotterdam. Een groot aantal straten en buurten nam er een voorbeeld aan en begon met activiteiten 'van onderop'. In dit boekje vertellen zeven bewoners over hun initiatief.

Rotterdam 1991

IJclubstraat Kralingen

Op het straatnaambord is het overduidelijk te lezen: IJsclubstraat, Winnaar Opzoomerprijs 1991. Verdien, als je op je eerste indrukken af mag gaan. Over de volle lengte van de straat zijn geveltuinen aangelegd. Het groen staat er goed bij. Halverwege de straat, waar het trottoir een verkeersremmende bocht maakt, staat het 'IJsje': een zandbak met afgesloten roze deksel. Aan de stoeprand die er tegenover ligt zijn antiparkeerpaaltjes geplaatst. Niet de bekende Amsterdammertjes maar betonnen, door bewoners zelf gemaakte, Rotterdammertjes. Ze hebben ze ook nog in verschillende frisse kleuren geschilderd.

Tinne Constanje, Zeeuwse van origine, woont sinds 1990 samen met Jan en hun twee kinderen in deze straat. Vanuit haar reno-woning op de derde etage naar beneden wijzend vertelt ze: "Het is vorig jaar allemaal begonnen door overbuurman Henk van Gent. Na de renovatie wilde hij iets anders met de straat. Meer licht, minder somber, wat geveltuintjes en minder hardrijders door de straat. Samen met beheermedewerkster Nicole Cup van de Bewonersvereniging Kralingen-West heeft hij zijn voorstellen op papier gezet en de

bewoners per brief uitgenodigd om naar de buurtwinkel te komen om gezamenlijk een alternatief plan te maken. Het herinrichtingsplan voor de straat lag namelijk

al vast. Ilse Sjoerdsma en ik waren de enigen die reageerden. Vergaderingen, daar komt

geen hond naar toe. Daarom besloten we om persoonlijk met enquêtes bij alle straatbewoners langs te gaan. De vragen waren: wat vindt U van geveltuinen, afvalbakken, verkeersremmende maatregelen, bredere stoepen, extra verlichting en vuil verzamelen op één punt. Je hoort dan wat ze willen èn je leert elkaar kennen. Vijfendertig gezinnen reageerden erg positief. De uitslag van deze enquête en ons verzoek wilden we per brief aanbieden aan de gemeente. Dat heeft Nicole voor ons gedaan. Zij onderhield alle contacten met gemeente. Ze zei dat het beter zou werken via de buurtwinkel. De betrokken gemeentelijke diensten waren in eerste instantie niet voor ons alternatieve plan."

Uiteindelijk stemden ze pas toe nadat de deelgemeente Kralingen achter de bewoners ging staan en er een commissiebesluit van maakte. De diensten Stadsontwikkeling en Gemeentewerken kregen de opdracht om

binnen twee weken met een aangepast plan op de proppen te komen.

Tinne: "De bocht en de geveltuintjes werden goedgekeurd maar we hadden geen geld voor de vulling. We hebben toen de Goudse bouwmaatschappij en architect Akropololis, die voor de renovatie van deze straat gewerkt hebben, aangeschreven. Samen kwamen ze met f900,- over de brug. Ook kregen we f100,- van de bloemenwinkel op de hoek. Tegelijkertijd hebben we de bewoners gevraagd of ze iedere maand automatisch f2,50 wilden betalen. Dertien gezinnen doen dat.

Van de fietsenwinkel in de straat krijgen we eveneens een gift. De Plantsoenendienst (de afdeling Onderhoud Buitenruimte van de dienst Gemeentewerken) kwam onverwachts met heesters aanzetten. Een bankje konden we ook krijgen. Negen mensen melden zich aan voor inrichting de geveltuinen. Al werkend

Tinne Constanje

constateerden we dat het leuk zou zijn om er een zandbakje bij te hebben."

De zandbak blijkt meer te zijn dan een speelplaats voor de kleinsten. Meerdere bewoners hebben voor het construeren en schilderen de handen uit de mouwen gestoken. Onmiddellijk werd de zandbak dé ontmoetingsplaats van de straat.

Tinne: "Als er iemand zit, komen er altijd wel buren langs om een praatje te maken. Bewoners en kinderen leren elkaar zo kennen. Kinderen zijn natuurlijk altijd een dankbaar gespreksonderwerp. Buitenlandse vaders komen er ook bijzitten. Je groet elkaar. Nu iedereen weet wat de ander doet en kan, klust men zelfs voor elkaar. Men durft elkaar daar nu voor te vragen.

Nicole Cup heeft de straat, na overleg, aangemeld voor de Opzoomerprijsvraag. Vanaf dat moment was de hele straat in spanning. Twee maanden later werd de uitslag bekend.

Tinne: "Wat je dàn ziet! Opeens wilde het Gemeentelijk Woningbedrijf, onze huisbaas, wèl over de brug komen met gevelverlichting bij portieken. Onmiddellijk kregen we een tweede bankje bij onze zandbak, de afvalbakken kwamen ineens en plantenbakken mèt beplanting volgden. Dat was niet eens toegezegd!"

Met f5000,- in kas is het natuurlijk iets makkelijker plannen maken. De IJsclubstraat heeft er nog wel een paar. Ze zijn gemaakt door de harde kern van acht personen. Ze spreken bij elkaar thuis af en leggen hun ideeën steeds aan de rest van de straat voor. Ondanks de suggestie van een oudere bewoonster om het gewonnen geld op de bank te zetten en alleen de rente jaarlijks te gebruiken werd besloten om het toch maar sneller uit te geven. Een greep uit de lijst met ideeën: hekjes om bomen plaatsen zodat honden er niet bij kunnen poepen. Iedereen ontwerpt z'n eigen hekje en Jan last ze. Hij wordt per uur betaald uit de pot. Twee extra kranen in de straat voor geveltuinbewatering. Een in de straat wonende loodgieter is al om een offerte gevraagd. De straat wil tevens een verkeersdrempel want de bocht blijkt juist harder rijden uit te lokken.

Tinne: "Die krijgen we van de Deelgemeente. Ik denk dat ze omdat wij de prijs hebben gewonnen ook iets willen doen.

In het komend voorjaar gaan we een blinde muur beschilderen samen met kinderen die nu overlast veroorzaken. Uiteraard is dit ook een poging om met hun ouders in contact te komen want die moeten eigenlijk het gedrag van hun kroost corrigeren. O ja, en briefpapier om als werkgroep 'Groene vingers' serieus genomen te worden. De rest van het geld staat op spaarrekening bij buurtwinkel."

"Op de dag van de prijsuitreiking was het vreselijk weer. We werden natuurlijk vreselijk opgehemeld. Het was een leuk feestje, maar niet van ons. De mensen van de commissie waren erg aardig maar met mensen van de gemeente kregen we geen contact. Wat wel indruk op me maakte was een oudere verhuisde bewoonster die via van onze prijs had gehoord. Ze had voor kinderen en ouders allerlei speeltjes meegenomen. Ze was blij dat de straat weer ouderwets gezellig was geworden en vertelde dat het haar speet dat zij er nu niet meer woonde."

"Om dit te bereiken moesten we met een hechte club bewoners een jaar lang volhouden. De contacten warm houden is belangrijk. Mensen met brieven bestoken helpt niet. Elkaar aanspreken wel. In onze straat werkt het omdat creatieve, handige, personen en mensen die met geld en instanties om kunnen gaan, met elkaar samenwerken en de taken goed verdelen. Uiteraard zijn er ook wanklanken. Eén bewoonster vindt het allemaal maar niets. Die roeft dan dat de jongste mensen altijd de grootste bekken hebben en dat alles maar verandert.

Iedereen helpt elkaar en leert van de ander. Dat is het leukste van alles. Ik vind hier weer een beetje de sfeer van het platte land terug."

Opzoomertips

Voor wie ook in actie wil komen in eigen straat of buurt kunnen de volgende tips mogelijk van nut zijn. Sommige liggen voor de hand, andere zijn misschien pas na enige creatieve aanpassing bruikbaar in uw situatie. Een ding moet duidelijk zijn: je staat er nooit helemaal alleen voor. Er zijn buren, wijkagenten, buurt- en opbouwwerkers, opzichters en uitvoerders van gemeentelijke diensten die vaak met dezelfde ergernissen of ideeën rondlopen. Die partijen zijn te bundelen!

Het op gang brengen van activiteiten gaat in het begin soms moeizaam en als de trein eenmaal op de rails staat dan is het in stand houden, de mensen enthousiast en het jezelf enthousiast houden, ook vaak een kwestie van doorbijten.

Het eindresultaat is echter de beloning: een straat of buurt waar het veiliger en gezelliger wonen is, waar buren weer met elkaar praten en samenwerken waar nieuwe plannen en ideeën geboren worden, waar dagelijkse beheerders van gemeentewerken, de reinigingsdienst en/of de politie er ook weer zin in krijgen.

Dit klinkt allemaal erg idealistisch maar bewezen is dat in een aantal straten en buurten in Rotterdam het Opzoomeren is aangeslagen en gelukt. Vaak doordat een of twee bewoners, een opbouwwerker, een wijkagent of WOP-voorman het eerste initiatief nam. Het initiatief van onderop dus.

Vervolg op pagina 11

Klein-Coolstraat Provenierswijk

Tot voor kort was de Klein-Coolstraat in de Provenierswijk een vrij donkere straat. Grote bomen namen veel licht weg. Een half jaar geleden werd op een bewonersfeest door bewoners zelf het idee geopperd om lichtbolletjes, à la de Opzoomerstraat, aan de gevels van de woningen aan te brengen. Op twee portieken is nu de hele straat verlicht. De Klein-Coolstraat is zo'n straat waar door renovatie veel oorspronkelijke bewoners weggetrokken en nieuwe bewoners zich vestigden. Tussen blijvers en nieuwelingen was vrijwel geen contact. Daar bracht Yvonne de Zwart verandering in.

Mensen we wonen nu in een gerenoveerde straat, laten we hem nou ook leefbaar en gezellig maken'. Dat was kort samengevat de inhoud van de brief die alle bewoners van de Klein-Coolstraat op hun deurmat kregen. Afzendster was medebewoonster Yvonne de Zwart. Yvonne: "Ik heb ze gevraagd of ze de reclamefolders niet op straat wilden gooien en hun vuilniszak op het juiste tijdstip buiten wilden zetten. Ik heb maar gelijk gevraagd of ze ook interesse hadden in een 'bolletje' en ze uitgenodigd voor een feest in buurthuis de

Propeller. De Feestavond was geslaagd. We leerden elkaar beter kennen. Ik had de tafeltjes zó neer gezet dat je wel met elkaar moest praten. Ik zei gewoon:

'mensen zeg elkaar weer eens gedag!'. De mensen vonden dat leuk. Ze konden zich ook

op deze avond weer opgeven voor een bolletje. Dat deed er gelukkig een aantal."

In de Provenierswijk speelt de politie een actieve rol in het beheer. Wijkagent Eef Krabbendam draait een spreekuur in het pand van de Bewonersvereniging Provenierswijk en heeft ook bemiddeld bij de plaatsing van de bolletjes door...leerlingen van een technische school.

Yvonne: "Dat was een leuke actie. De leerlingen hingen de lampen op onder begeleiding van hun leraren en wij zorgden voor de koffie en de broodjes. Steeds meer mensen meldden zich op dat moment alsnog aan. De kosten werden per portiek gedeeld. En bij inkomensproblemen betaalde men soms voor elkaar. Ook de architect die bij de renovatie betrokken was, stortte f1000,-. De actie slaat inmiddels over naar andere straten. Je ziet nu beter of mensen iets in hun

schild voeren wat niet door de beugel kan. De overlast vermindert daardoor."

De goede band met de politie heb ik ook door m'n vrijwilligerswerk bij de bewonersorganisatie. Onze opbouwwerkerster Elske Geleedst heeft de werkgroep 'Leefbaar' opgericht. Daar ben ik ook actief in. Toen mijn man overleed was dit een goede afleiding. We hebben voorlichtingsavonden over bijvoorbeeld inbraakpreventie georganiseerd. De politie was met het fototoestel de wijk in gegaan om te laten zien wat wel en niet inbreekbaar is. Tevens demonstreerden ze voorbeelden

van goed hang- en sluitwerk. Ook kon er een afspraak met de agent gemaakt worden dat ie even langs kwam."

Yvonne de Zwart (m) en Eef Krabbendam (r)

Als gevolg van het buurtpreventieproject, een samenwerkingsverband tussen bewoners, de deelgemeente Noord, een aantal gemeentelijke diensten en Patrimonium's Woningstichting rijdt bijvoorbeeld de heilige her-

mandad vaker door de straten. Dankzij de bolletjes en het snoeien van het te hoge groen in de parkjes voelen de buurtbewoners zich 's avonds binnen en buiten meer op hun gemak.

Yvonne: "Het GEB werkt niet mee. Drie kapotte lantaarnpalen worden ondanks ons gebel gewoon niet gerepareerd. We zitten al jaren te wachten. Ze dwingen je ergens om van die bolletjes te nemen. Je betaalt er toch voor?"

Volgens Yvonne werkt Patimonium's Woningstichting, haar huisbaas eveneens niet echt mee. "In het pand hiernaast zitten drugsdealers. PWS doet daar niets aan maar o wee als wij ons niet aan de regels houden. Je zal die overlast maar op je trap hebben. Toen de grond te heet onder hun voeten werd, lag er voor f9000,- co-

caïne in m'n tuin. PWS belooft om langs te komen maar laat z'n neus niet zien. Ook aan de postadressen in de straat wordt niets gedaan. Maar die huizen vervuilen wel en de tuinen verwilderden enorm."

"De buren praten nu veel meer met elkaar. Ik ben contactpersoon voor de straat als er problemen zijn. Ik merk wel dat je constant met de mensen in contact moet blijven om de boel niet te laten verslappen. De inzet van medebewoners is passief. Het is moeilijk om daar iets van te zeggen maar als ik begin met vegen doen er altijd onmiddellijk en heel stel mee. Die hoef ik niet te vragen. In de toekomst wil ik bekijken of het mogelijk is om plantenbakken en geveltuinen in de straat te krijgen. O, ja wat meer fietsklemmen zouden welkom zijn."

Opzoomertips

DE VOORBEREIDING

- 1. Zet eerst de ideeën en plannen eens op een rij.**
Wat wil je, waarom, met wie, wanneer en hoe(lang).
- 2. Vraag hulp van bijvoorbeeld medewerkers van de bewonersorganisatie, de wijkwinkel, het opbouwwerk in de wijk.**
Zij weten vaak de wegen, hebben contacten, adressen en telefoonnummers en weten waar en hoe financiële middelen voor uw initiatief te vinden zijn. Tevens beschikken ze bij bewonersorganisaties en wijkwinkels meestal over allerlei middelen (papier, typemachines, kopieerapparaten enz.).
- 3. Een simpele buurtenquête kan soms heel goed werken.**
Bij de beantwoording van zo'n buurtenquête kunnen naast bewoners ook winkeliers, scholen en buurhuizen betrokken worden. Zo'n buurtenquête of onderzoek heeft een aantal voordelen:
 - a. De uitslag is te gebruiken om de overheid/gemeentelijke diensten over de streep te halen en (financiële) middelen en aandacht te krijgen.
 - b. Het is ook een opwarmer voor de rest van de buurt of straat en levert in ieder geval een hoop knelpunten maar ook namen en adressen op van bewoners die

Vervolg op pagina 15

Vijverhofstraat Agniesebuurt

Tot voor kort was de Vijverhofstraat in de Agniesebuurt een heel grauwe straat waarvan het beeld voornameelijk bepaald werd door het treinviaduct van het 'Hofpleinlijntje'. Een paar schamele boompjes vormden er het enige groen. Uit de buurtenquête 'Meer met beheer', die door de bewonersvereniging Agniesebuurt gehouden werd, bleek dat vooral de bewoners van de Vijverhofstraat zich sterk wilden maken voor meer groen in de buurt. Inmiddels sieren tien geveltuintjes en drie bloemschalen de straat. De bewoners zorgen per portiek voor de aanplant en het onderhoud ervan. Dit initiatief is overgeslagen naar vijf andere straten in de buurt. Voor het eerst zijn er in de Agniesebuurt tulpen en narcissen te bewonderen.

De geveltuiniers krijgen hulp van 'het Groenteam', zes enthousiastelingen die op een binnenterrein een kweektuin beheren. Het groepje werd actief na invulling van de enquête.

In de kweektuin kunnen bewoners hun planten stallen als ze weer eens te maken krijgen met stadsvernieuwingsactiviteiten. Eén van de groenteamers is bewoon-

ster Irma Kuypers. Ze kan een flinke boom opzetten over haar project.

Irma: "We wilden wel eens wat anders dan die klinische puinen die ontstaan na de renovatie en nieuwbouw. Uit de enquête bleek dat ongeveer 60 men-

sen animo hadden voor een geveltuin. We hebben de geveltuinen samen met de Wijkonderhoudsploeg aangelegd. De WOP verwijderde de tegels en stelde ook het materieel beschikbaar."

Het groenteam richtte de tuintjes samen met de bewoners in. Die moesten een symbolisch bedrag van f5,- betalen. Het resterende benodigde geld kwam uit het Stadsvernieuwingsfonds.

Dit najaar start de vuurdoornactie en worden er bloembollen beschikbaar gesteld door de afdeling Onderhoud Buitenruimte van de dienst Gemeentewerken, in de volksmond beter bekend als de Plantsoenendienst. De kweektuin heeft een vreemde ontstaansgeschiedenis. We moeten er voor terug naar 1986. Het desbetreffende binnenterrein, bij bewoners en diensten bekend als het 'Eef en Huub-terrein', genoemd naar de er toen gevestigde garage, zou een nieuwe bestemming krij-

gen. Omwonenden werden uitgenodigd om het al gemaakte plan te bespreken. Het moest een openbare kinderspeelplaats worden. Tijdens het stadsvernieuwingsproces was dat bepaald.

Irma: "Wij, de omwonenden zagen dat niet zitten. Het terrein is tamelijk klein en men vreesde herrie, inbraak en andere overlast. Je moet er toch niet aan denken dat je 's zondagochtends om acht uur van een piepend driewielertje wakker wordt! Wij moesten een alternatief aandragen. Uiteindelijk werd dat een complex volkstuintjes. Dat had wel wat voeten in de aarde. 't Is heel wat anders dan de boel dichttegelen en klimrekjes neer zetten.

De Bewonersvereniging stond achter het eerste plan omdat er te weinig speelruimte was voor kinderen. Van haar hebben we in het begin dan ook veel tegenwerking gekregen. Maar ja, als bewoners het anders willen, dan moeten ze wel. De zaak is toen eigenlijk stil gelegd."

Irma Kuypers

Vanuit de gemeente werd opdracht gegeven voor een bodemonderzoek. Men vermoedde het een en ander vanwege het garagebedrijf. De bodem bleek enorm vervuild door bedrijfjes die er vanaf de eeuwwisseling gevestigd waren.

Irma; " Wat er ook zou komen, de bodem moet schoon gemaakt worden. In mei '88 werd begonnen met het slopen van de looden. Pas een jaar later werd het terrein na een enorme afgraving opgeleverd, opgehoogd tot oude niveau en gevuld met schone grond. Iedereen begon onmiddellijk met het kweken van bloempjes en slaplantjes. 1989 had een natte zomer. Het hele binnenterrein stond continue blank. De pure klei werd keihard. De eigenaar van de grond, het Grondbedrijf wilde hier niets aan doen. Je loopt dan tegen een muur. Men zei gewoon: 'Het ligt aan jullie, moet je maar harder spitten. Toch hebben we doorgedramd. We moesten dreigen met het niet meer betalen van de huur. Uiteindelijk gingen ze na veel gezeik, brieven en vergaderingen door de knieën. Het waren tamelijk technische vergaderingen, maar we hadden een technische bewoner onder ons èn alternatieven. Na weer zo'n vergadering hebben we ze naar de tuin meegenomen en de grond geopend. Toen zagen ze dat het water niet wegliep. Ze werden doodziek van ons, en van de modder aan hun schoenen."

Uiteindelijk betaalde het grondbedrijf, inmiddels Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, de elektrische pomp voor de drainage. De benodigde stroom wordt door de tuiniers betaald. De tuintjes zijn bedoeld voor de omwonenden op de bovenetages.

Irma: "Tijdens het plannen maken, was er veel interesse. Het aantal gegadigden daalde tijdens de alle werkzaamheden van dertig naar vijf. Het koste moeite om mensen weer enthousiast te krijgen. Nu hoor je weer: 'Ik had ook wel zo'n tuintje willen hebben' en staan er weer mensen op de wachtlijst. Het eerste jaar werd er voornamelijk groente verbouwd. Nu zijn er meer siertuinen waar je in kan zitten. Hoewel er aan de grond het label 'gezond' hing, kwamen er toch wel gekke dingen uit: medicijnflesjes, namaak eieren, oude schoenen, stukken teer en luchtjes. Zachtjes aan is iedereen z'n tuin dan ook anders gaan gebruiken."

De Bewonersvereniging die uiteindelijk achter de bewoners is gaan staan, is beheerder van de tuinen en juridisch aanspreekbaar. Zij moet ook bemiddelen bij geschillen.

Irma: "In het begin was er een grote saamhorigheid door onze gezamenlijke inzet. Later zakte dat in en verschenen de eerste paaltjes met draad en hekjes. Er ontstonden ook ruzies door een betweter. Nu is de zaak stabiel en zeggen we elkaar gedag en tonen be-

langstelling voor elkaars produkten. Aan iemands tuin zie je hoe de mens is. Je vindt hier een wilde tuin, siertuinen met tuinkabouters en een verlichte molen en twee ganzen. Nooit geweten trouwens dat andijvie waanzinnig mooi bloeit als het doorschiet."

Opzoomertips

'iets willen' of 'in zijn' voor een bezem, bakkie, bolletje of geveltuintje. Dus doe ook een concreet aanbod in de enquête.

c. Mensen kunnen worden ingeschakeld bij het ophalen en verwerken van zo'n enquête/onderzoek.

Inleveradressen kunnen in de buurt- of straat zelf zijn.

Doe wel een concreet aanbod in de enquête, dan kunt u tenminste ergens mee aan de slag.

Idee: Combineer de enquête met een 'kinderenquête' eventueel gecombineerd met een kleur- of tekenwedstrijd, zeker als er ook kinderspelruimte in het gebouw is (in Rotterdam heeft 'Rotterdam Schoon' prachtige kleurplaten). Kinderen hebben vaak zeer frissende ideeën en houden er van ook serieus genomen te worden. Bekijk of het plaatselijke buurthuis hierbij te betrekken is.

Vertaal als dat mogelijk is de enquête in diverse talen en schakel in de wijk aanwezige migrantenwerkers (van buurthuizen en/of bewonersorganisaties) in bij het samenstellen, ophalen en verwerken van de vragenlijstjes.

4. Presenteer de uitslag van de enquête breed voor een optimaal profijt.

De uitslag zou als basis kunnen dienen van een buurbijeenkomst. U kunt dan wat gestructureerder over de knelpunten en/of mogelijkheden in de buurt praten.

Vervolg op pagina 19

Davidsstraat Nieuwe Westen

De buurtjes van de Davidsstraat, zo noemen ze zich. Hun vorig jaar gerenoveerde straat wordt gesierd door goed onderhouden geveltuinjes. Voor een aantal bewoners bleken de kosten van de planten te hoog om óók mee te doen. Dankzij een gift van de bewonersorganisatie Aktiegroep Het Nieuwe Westen en aanplant van de afdeling Onderhoud Buitenumruimte van de dienst Gemeentewerken konden ook deze bewoners een geveltuinje vullen. Bewoonster Gre van Breugelen is één van de buurtjes van het eerste uur en aanjager van de acties die in haar straat plaatsvonden.

Gre: "In juli vorig heb ik aan de buren gevraagd of zij ook wat plantenbakjes wilden plaatsen. Ik kreeg ze niet mee omdat ze bang voor diefstal waren en het ook te duur vonden. Ik heb toen de plantsoenendienst gebeld met de vraag om vaste planten. Renovatie alleen is tenslotte niet genoeg om een de straat leefbaar te maken. De boompjes in onze straat waren allemaal dood. Het antwoord was duidelijk: daar konden ze niet aan beginnen, want dan zou elke wijk dat wel willen. Anderhalve maand later werd ik opeens gebeld. Een man

vertelde me dat 'ie mijn naam en de vraag om plantjes was tegen gekomen in z'n computer. Hij had goed nieuws want we kregen dertig planten. Edje Schipper van de Wijkonderhoudsploeg kwam de planten brengen. Ik heb ze daarna eerlijk verdeeld onder de ze-

ven mensen die al een geveltuinje hadden aangelegd."

Een tuin aanleggen is één maar hem intact houden is andere koek. Gre merkte dat kinderen de bakken flink uitdunden. Door hen daarop aan te spreken en hen het watergeven te laten verzorgen kreeg ze contact en wist ze hun gedrag een positieve draai te geven. Al snel volgden er meer tuintjes. De ene nog mooier dan de ander.

Gre: "De mensen worden er vanzelf vrolijk van. Van de volkstuin neem ik niet gebruikte bakken mee voor de mensen die het niet kunnen betalen. In verband met het pikken zet men niet zo snel meer iets voor de deur. Junks enzo hè. Het kost geld en in deze wijk moeten veel mensen kiezen tussen een lekkere boterham of een plantje voor de deur....

De Opzoomersstraat was voor mij het bewijs dat een straat er leuk uit kan zien. En die is nog niet eens gerenoveerd! Ze waren me net een slag voor. Op een gegeven moment gingen wij ook over onze veiligheid nadenken. We hadden een heel slecht verlichte straat. Oude lantarenpalen die altijd kapot zijn. Nadat ik dit bij de Buurtwinkel gemeld had, is Aktiegroep Het Nieuwe Westen toen ook het 'bolletjesproject' in onze straat gestart. Oudere mensen leven toch al zo geïsoleerd. Ze lezen nare berichten in de krant en als ze dan ook nog in een donkere straat wonen, komen ze helemaal niet meer naar buiten. Natuurlijk is het wel veel geld: f60,-. Toch heeft

een aantal mensen z'n vakantiegeld in zo'n buitenlamp gestoken. Eerst werden ze geholpen door buren nu hebben we een preventiemonteur in de wijk."

Gre van Breugelen (l)

Deze preventiemonteur is via een werkgelegenheidsregeling aangesteld en ondersteunt op een praktische

manier groepen die aan de slag willen met criminaliteits- en vandalismebestrijding. In 1991 was hij is de eerste 'voorlichter met schroevendraaier' in Nederland.

Gre is opgegroeid in Crooswijk, een volkswijk zoals ze dat zelf noemt. Van haar moeder heeft ze geleerd hard te werken: "Stoepje boenen en kleedje kloppen, dat was belangrijk, dus dat doe ik nog steeds. Het is moeilijk om dat aan de buren uit te leggen. Er wonen hier veel verschillende nationaliteiten en er zijn taalproblemen. Ik probeer de buren aan hun verstand brengen dat het schoonmaken goed voor de gezondheid is, dat kindertjes ziek worden in een vuile straat omdat daar ongedierte op af komt. Het begint nu een beetje te werken. Samen met m'n buurvrouwje ben ik begonnen met het vegen. Een Turkse en Kaapverdiaanse vrouw deden spontaan mee. Maar dan moet je wel de hele straat vegen anders heeft het geen zin.

Ik heb me wel eens afgevraagd waarom er eigenlijk folders bij de buitenlandse mensen bezorgd worden. Ze hebben er toch niets aan en veel komt op straat terecht. Dan wordt het een bende."

Van Joop Adelmund, opzichter bij de ROTEB reinigingsdienst, heeft Gre veel medewerking gekregen. "Hij heeft de straat laten poetsen en is een grote vriend van me geworden. Hij wil wel. Ze komen nog maar één keer per week vuil ophalen maar die mensen kunnen

daar ook niets aan doen. Dus die moeten we niet op hun vestje spugen."

Ondanks zijn medewerking is het vegen in de Davidsstraat een zaak van vallen en opstaan. Gre kan er een boek over schrijven: "Je moet er echt achter gaan staan. Ik heb ook wel eens binnen staan huilen: 'waarom lukt het hier nou niet'. M'n dochter zei: 'schei toch uit!', maar ik ben toch door gegaan. Iedere keer verwartet het vegen. Op dit moment doe ik het weer samen met m'n buurvrouwje. Als ik dan aan het vegen ben, wordt ik geconfronteerd met mensen die vanachter de ramen hun duim opsteken. Dan word ik vreselijk kwaad. Ik lig wel eens wakker van m'n straatje."

"Op een keer ben ik weer naar Buurtwinkel gegaan. We hebben toen een grote veegactie georganiseerd gecombineerd met een bolletjesactie. Als mensen iets gratis krijgen, komen ze wel. De ROTEB deelde Komo-zakken en 40 bezems uit. We hadden er muziek erbij en het was gezellig. Er werd zelfs gedanst in de straat zoals vroeger. Die saamhorigheid is er bij vlagen. Maar de mensen hebben leiding nodig. Valt die weg dan stort de zaak weer in. De contacten met medebewoners zijn er wel door verbeterd. Kijk, ik leef in 1991 maar ik ben er trots op dat ik de oude ideeën van mijn moeder in ere houd. Door de welvaart van na de oorlog zijn de mensen karakterloos geworden. Ze hebben die

saamhorigheid van vroeger niet gekend. Ze vergeten dat ze elkaar nodig hebben. Ik geloof dat ze denken: 'God voor ons allen en ik alleen'."

Opzoomertips

Tevens kan het bekendmaken van de enquêteuitslag een bepaalde 'spanning' oproepen die bewoners kunnen prikkelen zeker naar de buurtbijeenkomst toe te gaan.

Maar u kunt er ook voor kiezen juist geen vergadering te beleggen maar gewoon met een stel buren aan de slag te gaan.

UITZOEKEN WAT MOGELIJK IS

5. Nodig de 'dagelijks beheerders' van de gemeente eens uit om de plannen te bespreken, al dan niet via de bewonersorganisatie of wijkwinkel.

Bespreek de uitkomst van de buurtenquête met hen. Opzichters van de reinigingsdienst, uitvoerders van de Plantsoenendienst of Gemeentewerken en wijkagenten van de politie kunnen vaak zelf al iets ondernemen tegen overlast, vervuiling of achterstallig onderhoud aan bestrating en straatmeubilair en weten zelf natuurlijk vaak heel veel van en over een buurt.

(Het geven van het goede voorbeeld vanuit de overheid doet een initiatief 'van onderop' veel goed.)

6. Gebruik die dagelijkse beheerders als een eerste ingang bij de gemeentelijke diensten of politie.

Gebruik uw eigen inzet en bijdrage aan het beheer als onderhandelingspunt met de diensten. Als u veel zelf doet dan kunt u vanuit die positie ook meer van de beheersdiensten verwachten.

Vervolg op pagina 23

Wevershoekstraat Tarwewijk

In mooi donkergeel torent de Wevershoekflat boven de Pleinweg uit. De flat, anderhalf jaar oud, bevat 80 wooneenheden voor mensen van 55 jaar en ouder en een ontmoetingsruimte met de sprekende naam 'het Praethuis'. Het Praethuis wordt gerund door de bewonersvereniging van de flat. Het is vier middagen per week open. Onder het genot van een bak koffie wordt er menig kaartje gelegd. Iedere woensdagmiddag wordt er een Bingo gedraaid. Bewoner Kodde (oud-Kapitein) rolde door een samenloop van omstandigheden in de functie van voorzitter en houdt het schip varend. Hij streekt van wal: "Wij werden hier in gezet, de ruimte was er, de stoelen stonden er, en verder was het 'leef je eige maar uit'. Er was niets. Nadat onze secretaris briefjes in de lift en op het mededelingenbord had opgehangen, kwamen de mensen vanzelf."

De flat wordt door de bewoners zelf schoongemaakt. Kodde: "We hadden hier een schoonmaakdienst, dat was bar en boos. Als voorzitter van de bewonersvereniging werd ik door OWG (huiseigenaar Onze Woongemeenschap) gevraagd om aan de hand van een lijst

de schoonmakers te controleren. Als ze bezig waren zag je wel een emmer vuil water met de lift op en neer gaan maar de schoonmakers zag je niet. Vloeren zeiknat. Nooit werd er geschrobod.

Die gasten moeten vier flats per dag doen. Komt dus niets van

terecht. Ik heb tegen OWG gezegd: 'je kan het aan je lip krijgen. Dit heeft geen zin'. Na de dreiging dat onze bijdrage van f12,50 naar f19,- per maand verhoogd zou worden, hebben we een afspraak met OWG gemaakt om het zelf te doen. De huurders betalen die f12,50 nu aan ons. Eén huurder lag dwars dus om gedonder te voorkomen hebben we bij de Puntegaalstraat (belastingdienst) nagevraagd wat we mochten verdienen. Nu verdienen de schoonmakers f20,- per week. Wat overblijft gaat naar de rekening van de bewonersvereniging. Dat geld besteden we onder andere aan bankjes voor in de lift, rolstoelen en plantenbakken in de hal."

Op het vlak van de zelfwerkzaamheid is de bewonersvereniging eveneens actief. Kleine klusjes, als het bijvullen van de cv-ketels, sanitaire problemen oplossen of verven worden door de 'technische dienst' van de

bewonersvereniging gedaan. Ze ontvangt daar f225,- per kwartaal voor van de huisbaas. Kodde: "Materiaal, kwasten, verf en de hele boerezooi krijgen we van OWG. Dankzij die zelfwerkzaamheid hebben alle bewoners f80,- terug gekregen omdat de servicekosten door ons werk lager uitvielen. Natuurlijk heb je dan ook weer mensen die de hoogte van dat retourbedrag niet vertrouwen...."

"We hebben ook een man die de omgeving schoon houdt. Met die Opzoomerbeweging kon je f5000,- winnen. Wij hadden het idee om daarvan het naast de flat

liggende grasveld voor de helft met struiken te vullen zodat we geen last meer hebben van de hondenluchtjes. Iemand van die Opzoomercommissie

dhr. Kodde (!)

zei dat we nooit toestemming van de plantsoendienst zouden krijgen omdat we dan in hun straatje zitten te modderen."

"We lullen ook steeds met de Deelgemeente, daar word je trouwens ook helemaal gek van. Over de overlast van tegen de palen geparkeerde fietsen. Na een jaar praten hebben we fietsenrekken gekregen..... Vijf! Ze hebben daar geloof ik geen flauw benul van hoeveel mensen er met de fiets naar het Zuidplein gaan. Ik weet niet wat dat voor gasten zijn. Ze zitten daar, ze luisteren naar je en ik geloof dat ze denken 'stik de moord maar'. En maar praten over gebrek aan geld. Als wij toestemming van de plantsoenendienst krijgen, dan beplanten we dat veldje zelf."

"En dan nog iets, we zijn al zo oud. Ik word dadelijk 70 jaar. De gemiddelde leeftijd is 72. Ik heb tegen OWG gezegd 'als jullie straks woningen gaan toewijzen, let dan op de leeftijd zodat nieuwe huurders ook mee kunnen helpen'. Komt er een woning leeg... zetten ze er Marokkanen in. Ik heb nijs tegen ze maar aan deze heb je niet veel. Die bemoeien zich met niemand. Wat we willen is medezeggenschap in de toewijzing. OWG zegt dat dat van Woonruimtezaken niet mag. Woonruimte zegt precies het omgekeerde. Maar als we te oud worden, kunnen we niet meer werken en gaan de servicekosten weer omhoog."

De politie krijgt ook een beurt van de heer Kodde: "We doen wel eens een beroep op de politie, onze buren,

om het op de stoep schijten te bekeuren. Nou, je kan het beter niet vragen want ze doen niets, naks!"

De halfjaarlijkse busreis, georganiseerd door de bewonersvereniging is vanaf het begin een groot succes. Volgens Kodde gaan de bewoners elkaar daardoor steeds beter kennen. Hij beschrijft de sfeer van een aantal etages: "Op de tiende etage lopen ze langs elkaar als het water van Dordt,... (lachend) het water van Dordt zeg ook nijs! De negende is een heel gezellige etage. Daar zitten 's zomers lekker bij elkaar in het zonnetje. De achtste ook. Op de zevende zeggen elkaar gedag maar meer ook niet. Van de zesde weet ik niets. De vijfde praat met elkaar maar heeft ook bonje. Je lacht je soms rot joh. Maar voor die busreis staan ze allemaal te dringen."

"Onze ruimte wordt ook wel eens gebruikt door de wijkverpleging of door de Bot (Bewonersorganisatie Tarwewijk). Maar dan moet je ze wel achter de broek zitten zodat ze de drankrekening betalen. Volgens mij komt dat omdat ze een soort semi-overheidsinstanties zijn. Die hebben overall schijt aan. De Bot voelt zich met deze flat verbonden omdat ze bij de bouw ervan stevig betrokken is geweest. Nu houden ze nog wel eens vergadering en dan vragen ze of niemand z'n vuil over de railing kiepert. Nou, dat doet natuurlijk niemand want dat houden wij wel in de gaten. Ze zijn wel nieuwsgie-

rig, maar wat wij doen gaat ze niets aan. Ze willen graag groepen begeleiden want ze moeten natuurlijk om hun baantje denken. Het is logisch maar wel achterlijk."

Voor nieuwsgierigheid is in deze strak georganiseerde flat so wie so geen plaats. Kodde: "We moeten geen vreemden in onze flat. We halen zelf het geld voor de glazenwasser op en wij betalen hem ook uit. Ook jehova's, beste mensen hoor, blijven buiten. Bekeren doen ze maar in het winkelcentrum.

Ik zeg het vaak tegen de andere bestuursleden, als je je als oudere actief opstelt, leef je langer en plezieriger. Schijt aan de boel moet je hebben en incasseren, want er wordt hier wat afgeluld hoor!"

Opzoomertips

7. Maak via hen afspraken.

Over het gebruik van schoonmaak- en/of tuinonderhoudmaterialen, de inkopen van plantjes en divers actiemateriaal (in Rotterdam bijvoorbeeld de actie 'Rotterdam Schoon') en hulp bij het opzetten van buurtpreventieactiviteiten. (via bijvoorbeeld de medewerkers van de politie afd. Voorkoming Misdrijven).

8. Schat vantevoren wel in wat er ongeveer nodig is (maak een boodschappenlijstje en een begroting van de kosten).

9. Schakel de politiek in.

Verloopt het contact met de gemeentelijke diensten stroef of wordt het tegengehouden 'van bovenaf' schroom dan niet om (deel)gemeenteraadsleden bij het initiatief te betrekken. Zij hebben ook telefoon.

10. Gebruik de pers

De ervaring leert ook dat het openbaar maken van plannen en ideeën, en/of de uitslag van een buurtenquête via het plaatselijke dag- of huis aan huisblad, de regionale of lokale radio of televisie er soms flink de vaart achter kan zetten. Maak onderling wel een paar afspraken over het persbeleid, om scheve gezichten in de toekomst te voorkomen.

Stel iemand aan die de 'externe contacten' regelt, het geen niet wil zeggen dat hij of zij de enige is die altijd het woord voert of naar besprekingen moet.

Vervolg op pagina 27

Engelsestraat Oud-Mathenesse

Midden in het 'Hart' van de Landenbuurt in Oud-Mathenesse kunnen ukkies tot 7 jaar beschermd spelen op het binnenterrein van de Engelsestraat. Op het veldje staan door vrijwilligers gemaakte speelobjecten.

Toen de dienst Gemeentewerken, die het terrein vroeger als opslagruimte

gebruikte, plotseling vertrok, verpauperde het vrij snel. Reden voor de Landenbuurters om het in te pikken en er een goede bestemming aan te geven. Het moest een beschermd speeltuintje voor ukkies worden. De combinatie pikken en hart leverde de naam 'Hartediefje' op.

Bram Franke is één van die 'dieuven': "Het terrein werd een zootje. Uiteindelijk heeft één van de omwonenden het bij de Bewonersorganisatie Oud-Mathenesse aangekaart. Die heeft de eerste contacten met de gemeente gelegd. Ik heb het idee dat dat allemaal makkelijk ging. Daarna hebben we met acht vrijwilligers een maand lang gewerkt aan het terreintje. Daarbij kregen we hulp van de diensten Recreatie Rotterdam en Gemeentewerken. Ladingen vuil kwamen er af. De gemeente heeft nog wat bomen weggezaagd en de boel

opgehoogd en ingezaaid. Voor de rest hebben wij alles zelf gedaan. Het benodigde materiaal, hekken een wip en glijbaan kregen we op voorwaarde dat we er zelf

mee aan de slag gingen. De schommels hebben we zelf gemaakt."

"Alle vrijwilli-

gers waren al actief in andere werkgroepen van de Bewonersorganisatie. Eigenlijk waren er maar twee omwonenden die mee hielpen. Dat vond ik wel vreemd maar er werd verder niet over gesproken. Er zijn altijd precies zo veel vrijwilligers als we nodig hebben. In het begin zou er steevast iemand tijdens de openingsuren aanwezig zijn maar er kwamen niet altijd kinderen dus dan zat je voor joker te wachten. En je hebt niet altijd wat te doen. We hebben toen besloten om geïnteresseerde ouders een sleutel te geven, maar dan gaven ze die kinderen de sleutel mee dus dat werkte ook niet. Tegenwoordig wordt het hek op aanvraag door mensen van de Wijkwinkel (de om de hoek gevestigde ruimte van de bewonersorganisatie) opengezet."

"O, ja er was ook nog iemand die bang was voor een piepende schommel. Daar ben ik langs geweest en heb hem gevraagd of ie dan liever blaffende honden

hoorde. 'Ach wat zeur ik ook eigenlijk', was z'n eerlijke antwoord. Er klagen wel eens mensen over wat de kinderen op het veldje uitspoken. Maar naar ons bellen, ho maar. Dat schiet dus niet op. Omwonenden willen nog wel eens vuil storten. Wat dat betreft hebben we veel steun van de Wijkonderhoudsploeg veel steun. Die haalt dat vuil dan weg en plaatste op ons verzoek ook een afvalbak. Het zijn kleine dingen maar ze zijn o zo belangrijk."

s' Zomers wordt het beeld in de speeltuin mede bepaald door zonaanbiddende moeders in klapstoeltjes. Bram: "Soms spelen er maar twaalf kinderen maar of je het nou voor honderd of voor tien kinderen doet, mag niet uitmaken. Ik had wel verwacht dat het intensiever gebruikt zou worden. Maar dat heb

je altijd in dit werk. Financieel zijn we afhankelijk van de Wijkwinkel maar verder beslissen en doen we alles zelf. Vanuit de Wijkwinkel komen ook wel eens met ideeën over konijnen, onze opbouwwerker Johan Jans-

Bram Franke (r)

sens schijnt daar nogal weg van te zijn, op het terreintje maar of wij ze dan uitvoeren moeten ze maar afwachten. Je moet het praktisch houden."

Omdat de stadsvernieuwingstrein inmiddels ook Oud-Mathenesse aandoet, is Bram extra alert op de gevolgen daarvan voor zijn binnenterrein. Het blok eromheen zal gerenoveerd worden.

Bram: "Ik houd er rekening mee dat de aannemer het dan wil inpikken voor opslag maar ik zal me er met hand en tand tegen verzetten. Er is ons beloofd dat dat niet zal gebeuren maar ik heb zelf in die business gezeten dus ik weet hoe dat gaat."

Opzoomertips

AAN DE SLAG

(hoe houden we de trein op de rails?)

11. Maak van de eerste daad een evenement.

U zet dan iets neer waar de buurt of straat in haar geheel bij wordt betrokken. Combineer bijvoorbeeld een activiteit met een straat-, buurt-, of wijkfeest. Organiseer een schoonmaakactiedag.

Ideeën: Laat het eerste verlichtingsbolletje ophangen door een prominent figuur, de oudste en/of jongste bewoner, een raadslid of wethouder (goed voor de contacten). Organiseer op de eerste veegavond een orgel of drumband (majorettes met bezems), muziek een toneelstuk, hang spandoeken op en maak (alweer) gebruik van de pers. Organiseer een prijsvraag voor de mooiste gevelduin van de buurt.

12. Maak goede en duidelijke afspraken.

Handig is om vaste tijden af te spreken voor een activiteit.

Maak ook een afspraak over wie wat doet en wanneer: een groengroep, een bolletjesteam, een buurpenningmeester en kom met deze mensen zo nu en dan bij elkaar om de voortgang te bespreken.

Stel iemand aan die de 'externe contacten' regelt.

13. Hou de buurt op de hoogte.

Gebruik bestaande buurt- en wijkkranten. Hierin is gemakkelijk een verhaal of interview te plaatsen over de

Vervolg op pagina 31

Opzoomerstraat Nieuwe Westen

Al twee jaar is de Opzoomerstraat in de wijk het Nieuwe Westen een 'lichtend' voorbeeld voor Rotterdammers die de leefbaarheid in hun straat of buurt willen vergroten. De gemeenteraad was zeer enthousiast over de manier waarop bewoners het heft zelf in handen hebben genomen en heeft daarop een wedstrijd, de Opzoomerprijs-vraag, uitgeschreven om nieuwe initiatieven te kunnen belonen. In de jury zaten uiteraard bewoners van de voorbeeldstraat. Koos en Chris Hooimayer, vader en zoon, vertellen over hun eigen straat en hun ervaringen als jurylid.

Chris: "We zijn in augustus '89 begonnen. Door Aktiegroep Het Nieuwe Westen was een buurtvergadering georganiseerd vanwege de uit de spuigaten lopende verloedering en criminaliteit. Dat was een emotionele bijeenkomst waarin veel problemen en oplossingen naar voren kwamen. Al op die eerste vergadering werden de verlichtingsbolletjes, plantenbakken en de gezamenlijke veegacties, om in ieder geval de sputten op te ruimen, genoemd. Burgerwachten werden ook gesuggereerd maar dat mag wettelijk niet eens. We heb-

ben toen een groepje gevormd om de ideeën te inventariseren."

Koos: "We zijn wel kwaad op de Aktiegroep geweest

want die hamerde er maar steeds op dat de gemeente het maar moet doen, maar als die

geen geld heeft of het gewoon niet doet, kun je blijven moppen maar daar los je niets me op. We gingen het dus zelf doen. Ik heb een hekel aan alleen maar praten en niets doen. We hebben geld ingezameld en lampen gekocht. Hoe meer lampen er kwamen hoe meer animo er voor ontstond. Voordat we in actie kwamen werden er vijf autokraken per week gepleegd, nu per anderhalf jaar!"

Chris: "De mensen waren tijdens die vergadering bereid tot actie. Dan moet er ook gelijk van profiteren. Als je eerst alle instanties af moet met de vraag: 'kunnen jullie wat doen', ben je al gauw een half jaar kwijt. Dan is de actiebereidheid weg. Er is nu meer sociale controle in de straat. En dat kost 3 centen aan stroom per lamp per nacht."

Koos: Kijk, als het Gemeentelijk Energiebedrijf een lantaarnpaal moet plaatsen op een enge plek kost dat

f6000,-. Voor de helft van dat bedrag kun je op onze manier een hele straat verlichten. Vaak zit zo'n GEB-lamp nog te hoog ook zodat de straat door de bomen donker blijft. Sommige diensten willen gewoon niet de les voorgeschreven krijgen door, ik noem het maar even, het klootjesvolk. Dat vind ik dom. Maar maak dat die directeur van het GEB eens wijs!"

Boven elk portiek hangt een bol. Al of niet gezamenlijk gekocht door de desbetreffende bewoners. Door al dat licht valt het des te meer op hoe schoon deze oude straat eigenlijk is. Dit is het gevolg van de wekelijkse veegactie.

Koos: "Veel mensen vonden dat de ROTEB-reiningssdienst dat maar moet doen. Ik zeg: 'de mensen vervuilen zelf hun

Koos (m) en Chris (r) Hooimayer

straat dan moet je het ook zelf opruimen. Wettelijk moet je dat eigenlijk ook. We gaan terug naar vroeger, toen de vrouwtjes de puitjes deden. Je wist toen tenminste dat de buurvrouw ziek was en je hielp elkaar.

We vegen nu iedere donderdagavond om acht uur. In het kader van de actie 'Rotterdam schoon' zijn er bezems uitgedeeld. Die zetten we tegen de muur dan kunnen je, als er mensen voorbij komen, onder een lulletjes zeggen: 'daar staan ze hoor!' De stoepen en de middenstraat worden geveegd. Vrijdags neemt de vuilnisman alles mee. Dat doen we al twee jaar zo. De laatste keer waren we met z'n vijven. Daarom gaan we volgende week even rond met stencilje en een megafoon."

Chris: "Volgend jaar willen we met geveltuintjes gaan starten om er zo weer nieuwe mensen er bij te betrekken. Aan de muren hangen al weer twee jaar plantenbakjes. Daarvoor hebben we een bijdrage van Aktiegroep gekregen. Aan de verkoop van de bollampen houden we iets over. Daar betalen we dan weer andere dingen van zoals de grindtegels waarmee we de bielzen plantenbak, van de plantsoenendienst gekregen, bekleed hebben. We hebben f30.000 van Dales en Roethof gekregen maar dat bedrag beheert de Aktiegroep."

Koos: "De IJsclubstraat kreeg het gewonnen geld zelf in beheer. Dat motiveert meer. De gemeente is er tenslotte niet slechter af met dat eigen initiatief. Van dat geld zouden we een bankje kunnen kopen zodat bijvoorbeeld de oudere mensen die niet meer kunnen vegen er wel bij kunnen zijn en kijken."

Chris: "Vanaf het moment dat we begonnen, kregen we wel steeds meer medewerking van de Wijkonderhoudsploeg. De wijkagent ging een spreekuur in de buurtwinkel draaien en organiseerde een voorlichtingsavond ter voorkoming van misdrijven. Fietsbeugels en Amsterdamertjes werden geplaatst. Er werd vanaf dat moment enthousiast mee gedaan."

Koos: "Een seintje is vaak al genoeg. Vroeger liep je tegen een muur. Bekendheid en publiciteit helpen. Ze kunnen niet meer om je heen. Neem nou de narcotabrigade. Je hoeft maar te bellen en ze staan op je stoep.

Chris: "Als je vroeger belde, werd je van het kastje naar de muur gestuurd en uiteindelijk kreeg je niemand aan de lijn.

De Aktiegroep kent de lijnen naar het stadhuis en de media. In het begin kwamen we er niet achter hoe dat werkte. Vind ik een kwalijke zaak. Nu zijn we lid van de Aktiegroep en hebben we als zodanig gevraagd om organisatieschema's zodat ook wij die lijnen leren kennen. Ze hebben daar natuurlijk óók een werkdruk. Daarnaast praten ze wel eens met onze veren. Wij bruisen van ideeën maar wij kennen nog niet alle subsidiepotjes."

Koos: "Vooral studenten houden zich afzijdig. 'We zitten hier toch maar twee dagen'. De jonge garde laat

het afweten. In de IJsclubstraat zijn het nou juist de jonge mensen die het allemaal doen. Dat heeft bij de jurering een rol gespeeld.

Ook migranten zijn bij ons van de partij. Ik vind wel dat Onze Woning (huisbaas) de leegkomende huizen beter moet verdelen. Om en om bijvoorbeeld. Er vindt onder de migranten veel onderhuur aan illegalen plaats. Die durven niet naar buiten om te vegen.

Chris: "Een voordeel van veegacties is dat je makkelijk kunt meedoen en je automatisch in gesprek raakt. In deze straat wonen veel mensen die hier langer dan veertig jaar wonen. Dat was vroeger een hechte groep, hing uit het raam enzo. Na de individualisering werd er alleen nog gedag gezegd. Dankzij de actie bloeiden ze weer op. De kracht van deze straat is onder andere de hoeveelheid oorspronkelijke bewoners."

Koos: "Het gevaar met renovatie is de verspreiding van die oorspronkelijke bewoners. Vaak kunnen alleen de minima terug komen. Daardoor valt de ruggegraat weg. Je ziet dan alleen nog maar elkaar armoede. Dat is funest voor een samenleving. Wij willen daarom een gefaseerde renovatie waarbij mensen in hun eigen straat in een wisselwoning kunnen blijven wonen."

Een onbewoonbaar verklaard huis is op verzoek van de bewoners dicht gemetseld èn gestuct. Ze hebben er planten voor de ramen gezet en gordijnen opgehan-

gen. De glazenwasser krijgt af en toe het verzoek om die ramen ook even mee te nemen. De bewoners willen geen 'dichtgetimmerd gedoe' want dat geeft een asociaal gezicht.

Vader en zoon hebben goede herinneringen aan het bezoeken van de Opzoomerprijsrenomineerden.

Koos: "De projecten op zich zijn allemaal goed. Je ziet dat de mensen wat doen. Het één gaat makkelijker dan het ander. 't Is maar net in wat voor buurt je zit, wat voor mensen er wonen of veel criminaliteit is en hoe het gesteld is met de financiën. Het moet uit het volk komen. Het is leuk om op het stadhuis achter een groot bureau te zitten en te zeggen: dat moet zus en dat moet zo, maar zo'n ambtenaar kan mooi praten en schrijven uiteindelijk komt er komt niets van de grond. Of het kost twee keer zo veel!"

Chris: "We hebben veel geleerd. In Vijverhofstraat hebben ze bijvoorbeeld een regelement bij de geveltuintjes. Als je de boel niet onderhoudt of je moet verhuizen dan maakt hun groenteam de straat weer dicht. Op die manier voorkom je verpaupering. Zo'n tip kunnen wij ook gebruiken. Of zo'n zandbak zelf maken, echt een goed idee.

Koos: "Neem nou dat mens in IJsselmonde die al die bloembakken alleen heeft gekocht van haar vakantiegeld en 24 meter muur allenig heeft wit gekalkt. Daar

heb ik respect voor. Maar ze staat wel alleen. Vooral omdat alles volgens haar ideeën moet gebeuren. Ze is alleen maar ze blijft ook alleen. Als ze ook aan anderen vraagt hoe het zou kunnen, moet het wel heel beroerd gaan, wil je geen bijval krijgen."

Chris: "De jurering was heel objectief. Niemand wist van elkaar wie er zou winnen. We hadden 23 criteria met een wegingsfactor. De verscheidenheid aan projecten was leuk. Die zag je ook terug in de uitslag."

Koos: "Volgens jaar moet prijzengeld anders verdeeld worden. Drie geldprijzen vind ik een eerlijker verdeling."

Een Opzoomertip van junior en senior: Steek in goed overleg de handen uit de mouwen en kweek daarvoor de juiste saamhorigheid. Het resultaat is niet afhankelijk van het feit of je nu in een oude of nieuwe wijk woont.

Opzoomertips

stand van zaken. Zo hou je de straat- en buurtbewoners op de hoogte maar ook de rest van de buurt of wijk met de kans dat andere bewoners het voorbeeld gaan volgen.

U kunt er ook voor kiezen om zo nu en dan een eigen nieuwsbrief in de straat te verspreiden. Maar de beste manier is natuurlijk het babbelen in de straat.

14. Doe activiteiten stap voor stap, neem niet te veel hooi op uw vork.

Het is goed om het een en ander te faseren, dus maak van ieder onderdeel steeds een nieuw project. Begin bijvoorbeeld eerst met verlichting, maak daar een succes van, start dan met het schoonmaken daarna met het binnenterrein of de kinderspeelplaats enz. enz. Zo blijft er constant iets gebeuren in een straat waar (steeds nieuwe) mensen bij betrokken kunnen worden/bliven.

15. Evalueer.

Praat na over hoe het allemaal gegaan is. Waar zitten de knelpunten, wie lag waar en wanneer dwars en waarom en op wie kun je juist wel rekenen. Maak ook nu weer gebruik van de deskundige diensten van de bewonersorganisatie, wijkwinkel of het opbouwwerk. Blijf niet met frustraties thuis aan de keukentafel zitten. Bespreek ze en zet ze op papier (of laat dat doen) en doe hier iets mee in de richting van de bewonersorganisatie,(deel)gemeenteraad, gemeentelijke diensten.

Met dank aan:

Tinne Constanje
Yvonne de Zwart
Irma Kuypers
Gre van Breugelen
dhr. Kodde
Bram Franke
Chris Hooimayer
Koos Hooimayer

COLOFON

'Van onderop' is een gezamenlijke uitgave van:
Rotterdams instituut bewonersondersteuning (RIO)
Gemeentewerken Rotterdam
Rotterdam schoon
Gemeentepolitie Rotterdam
Communicatiebureau Sociale Vernieuwing
Aktiegroep Het Nieuwe Westen

Idee en Opzoomertips: Emile van Rinsum

Fotografie: Joop Reyngoud

Tekst en Vormgeving: Erik Lindenburg

Extra boekjes kunnen d.m.v storting van f7,50
per gewenst exemplaar besteld worden bij:
RIO, Kortenaerstraat 1, Rotterdam,
Gironummer 43.08.481,
onder vermelding van: **Van onderop**.

